

VINTILĂ HORIA

CAVALERUL RESEMĂNĂRII

roman

Traducere din limba franceză de *Ileana Cantuniari*
Postfață de *Monica Nedelcu*

EDITURA VREMEA
BUCUREȘTI

2016

TABLA DE MATERII

Capitolul I	
TOTUL NU-I DECÂT MEMORIE	9
Capitolul II	
STELELE	38
Capitolul III	
TRĂDĂTORII	73
Capitolul IV	
ORICE, NUMAI MOARTEA NU	132
Capitolul V	
PĂDURILE.....	150
Notă finală.....	177
Postfață.....	179
Note.....	197

CAPITOLUL I

TOTUL NU-I DECÂT MEMORIE

„Dacă raiul n-ar fi făcut decât din tămâie, aş prefera...” Nu îndrăzni să rostească cuvântul şi lacrimi îi tâşniră, calde, de sub pleoapele obosite, reci pe măsură ce i se scurgeau pe obraji. S-ar fi putut crede că durerea îi sfredelea din nou măruntaiele şi că prezenţa celui mort făcea iarăşi să curgă izvoarele secate ale lacrimilor. Nu era însă decât teama. Va fi el oare atât de pregătit să îl imite pe cel mort, să recadă în vechiul făgaş al păcatului? Respira fumul tămâii, de ceasuri sau de zile întregi, era atât de istovit – umerii i se încovoiau sub brocartul domnesc, se îndrepta apoi, tot mai sfârşit, simţind o durere în spate ca atunci când ai presăra sare peste o rană vie – încât, încetul cu încetul, îi scăpa sensul acestei ceremonii ce nu se mai sfârşea. Ar fi putut huli fără să-şi dea seama şi această teamă îi dădea putere, ca o apă greţoasă, apă totuşi pentru gura celui însetat. Îşi puse casca pe tron, în spatele său, şi se sprijini cu toată greutatea pe mânerul spadei.

O adiere de tămâie îl făcu să închidă ochii şi se pomeni cu silueta tatălui său înaintea sa, ca şi cum tocmai s-ar fi trezit, iar înmormântarea n-ar fi fost decât un vis. Lungul ritual al ceremoniei continua dincolo de pleoapele sale închise, în zgomotul vocilor şi clinchetul argintiu al cădelniţelor. Mai simţi, încă o clipă, ca pe un freamăt timid, oboseala nobililor – ce mai rămânea din nobili – iar mai departe, în fundul bisericii şi afară, în liniştea după-amiezii, oboseala norodului – ce mai rămânea din norodul său. Cântarea corului părea că se pierde spre cerul bolţilor, purtată ca o frunză de rotocoalele de tămâie. Deschise ochii, de teamă să nu adoarmă, întoarse capul şi îl

LIBRIS

văzu pe Della Porta făcând semnul crucii, de-a-ndoaselea, se închină el însuși, mașinal, atingând umerii cu degetele, de la dreapta spre stânga, ca și cum ar fi vrut să conjure gestul eretic al străinului. Închise iarăși ochii pentru a se ruga, însă vorbele rugăciunii se destrămară sub degetele nevăzute care îl împingeau îndărăt.

„... Inamicul se desfășura lent, cu o mișcare aproape imperceptibilă, pe care o știam bine. Eram singurul care cunoșteam sensul ascuns al acestei mișcări, căci eram singurul dintre toți acești principii creștini care înfruntasem deja inamicul și-l învinsesem. Am încercat să-i înștiințez, era însă prea târziu. Cavalerii apuseni se puseseră în mișcare, înaintau, în zornăitul uriaș al armurilor, drept spre masa aceea aparent diformă care se încovoie sub șoc, îi înghiți, îi înăbuși, îi sufocă, pentru a-i sfârteca înainte de căderea nopții. M-am năpustit împreună cu oamenii mei în încheștare, sigur fiind deja de înfrângere. Dar cum să scap? M-ar fi învinuit de lașitate sau de trădare. Voiam măcar să pătrund prin încăierare, să ajung la cortul sultanului, acolo unde vedeam unduind flamura verde, să încerc să răzbun înfrângerea ucigându-l pe Baiazid. El se afla însă la adăpost de orice lovitură, înconjurat de un zid de ieniceri, și mă pierdui în clocotul de oameni. M-am pomenit, seara, pe o colină de unde am văzut, la stânga, focurile de bucurie pe care necredincioșii le aprinseseră pe câmpie, iar la dreapta, apele Dunării. Totul era pierdut pentru noi. Luptele mele încununate de victorie, pe care le câștigasem singur, îndelunga rezistență la fluviu, totul ar fi fost zadarnic. Mi-am înălțat ochii spre cerul însângerat și l-am blestemat pe Dumnezeu. Mă auzi, fiule? L-am blestemat pe Dumnezeu...”

Toate vechile sale răni îl făceau pe Bătrân să sufere, însă din această mărturisire și sufletul său devenise o rană, iar el avea să piară sub povara tuturor păcatelor sale la un loc. Mai spuse: „Dumnezeu nu mă pedepsește, însă. Am ajuns teafăr și nevătămat la bătrânețe, iar noi nu am pierdut chiar totul. Mă tem pentru tine, fiule, și pentru fiii tăi, și pentru fiii fiilor tăi. Continuă lupta, strivește-i pe păgâni. Va fi poate singurul

mijloc pentru a dobândi iertarea. Aș vrea ca odată și odată să stau liniștit în mormânt”.

Moștenise în același timp tronul și păcatul. Această mărturisire îl lăsase singur, îl însemnase așa cum ar fi făcut-o un tunet neașteptat căzut dintr-un cer atent la gesturile oamenilor. Puține bucurii îi mai rămâneau în mijlocul dealurilor înverzite unde dușmanul îi încercuise de ani de zile, însă vorbele murbundului i le răpiseră dintr-o dată. Nu mai putea alătura pe nimeni, de acum înainte, destinului său. Un Radu-Negru întemeiase dinastia cu mai bine de trei sute de ani înainte, iar el purta numele domnitorului întemeietor, se simțea însă deja un soi de bastard, întemeietor al unei noi descendențe blestemată, sortite tuturor dezastrelor. Nu-i plăcea războiul. I se părea nedrept să poruncească oamenilor. Îi era profund neplăcut să se facă ascultat, pentru că prea multă vreme dăduse el însuși ascultare poruncilor Bătrânului care se stinsese în brațele sale, în singurul gest de afecțiune pe care i-l cunoscuse vreodată.

Era adevărat, își amintea cu o limpezime care izvora din el și îl năpădea ca sunetul unui clopot îndepărtat ce deschidea porțile unui trecut până atunci lipsit de enigme. Trecuse Dunărea înot, cu un grup de călăreți. Era prima dată în viață când lua o inițiativă. Vestea înfrângerii îl aruncase în căutarea tatălui său. Asta se întâmpla toamna, căci apele erau reci, iar cerul fără strălucire. O duhoare de moarte, de trup omenesc ce se descompunea în noapte, plutea peste fluviu, și țipete de păsări, excitate de prada lipsită de apărare care se oferea ciocurilor flămânde pe câmpia tăcută, străpungeau aerul ca niște săgeți picurând otravă. Nu le vedea, știa însă că păsările se îndreptau spre miazăzi și că trupurile prietenilor săi, și poate și cel al Bătrânului, aveau să le fie hrană. Caii se scuturau de apă în jurul lui, speriați de mișcarea valurilor și mirosul cadavrelor. Odată ajunși pe malul opus, dăduseră de o patrulă dușmană și o nimiciseră. Însă această victorie nu schimba nimic din sensul acelei zile cumplite. Îl găsisse pe Bătrân pe colină, așezat pe jos, printre cei salvați.

Della Porta, care îi însoțea pe venețieni, îngrijea de rana pe care Bătrânul o primise drept în piept, însă, de îndată ce avu putința să-și privească tatăl în ochi, Radu-Negru avu certitudinea că disperarea care i se citea acestuia în privire nu venea nici de la rană, nici de la înfrângere. Ani de zile mai târziu, după spovedania muribundului, el înțelesese pricina spaimei care îi cuprindea privirea în noaptea aceea pe colină. De atunci, Della Porta nu îi mai părăsise și devenise medicul Curții. Da, era noaptea de după înfrângere, când Bătrânul cutezase să blesteme, cu ochii înălțați spre cer. Și el înțelegea acum acea revoltă care îl făcea solidar, îl unea pe veci cu destinul tatălui său. Dumnezeu nu bate cu bățul, spunea norodul. Dumnezeu nu îl lovise pe Bătrân, însă o pedeapsă subtilă avea să cadă asupra lui însuși, într-una din zile, în clipa cea mai neașteptată, căci sângele păcătosului, sângele său, trebuia să-și plătească prețul său omenesc. Ochiul pe care îl vedea în această clipă, pictat în vârful cupolei, în interiorul triunghiului, dincolo de fumul de tămâie, acest ochi era ațintit asupra sa, căci Bătrânul murise, iar el era cel care îi moșteneva și datoria.

Radu-Negru își îndreptă din nou umerii care îl dureau. Un glas de copil se înălța din mijlocul corului cu o limpezime care părea să pună capăt ceremoniei. Însă vocea arhimandritului îl opri și slujba funebră continuă, sortită să nu se isprăvească nicicând, ca și cum moartea Bătrânului îi trăgea pe toți după sine într-un mormânt alcătuit din cântece, tămâie și așteptare.

Nu, nu mai exista nici o bucurie.

Ea era singură. Radu-Negru o urmărise de departe, în pădurea ce renăștea în amurg. Flori creșteau pe sub frunzele uscate, poate niște violete, și aerul era înmiresmat de ele. Aproape că se putea auzi cum înmugureau frunzele proaspete pe vârfurile crengilor și un zgomot de ape îndepărtate ajungea până la el, un pârau sau poate seva care urca de pretutindeni la întâia chemare a căldurii. Maria-Domna se găsea pe malul râpei, la marginea pădurii, acolo unde începeau câmpia și pământul cotropit. Lumina soarelui pogora peste munți. Tufișurile de la

marginea pădurii erau scăldate în asfințit, iar scoarța mestecenilor părea de marmură trandafirie. Se vedeau, dincolo de râpă, corturile unei mici tabere dușmane și o coloană de fum care se înălța dreaptă în lumina înserării. În acel moment, sute de coloane se înălțau spre cer jur-împrejurul pădurii libere, marcând hotarul între pământul subjugat și pădurea răzvrătită, între dușman și această insulă care se pregătea de primăvară și în care se ascunsese Bătrânul după înfrângere, cu trupele sale credincioase. Aici, în jurul bisericii și mormintelor strămoșilor, se născuse Principatul, la sfârșitul secolului al XIII-lea, aici se pregătea el acum pentru o rezistență îndelungată sau pentru moarte. Restul țării era deja de doi ani al necredincioșilor care instalaseră undeva o altă capitală și un principe supus lor. *Acolo*, se spunea în pădure, și era ca un fel de timp trecut pe care sperau să-l recucerească, într-o zi, printr-o minune.

Se așezase alături de ea și îi vorbise ca odinioară, în vremea când se jucau împreună sub aceiași copaci. Era locul unde își juraseră iubire veșnică. Însă catastrofa schimbase totul, iar acești copaci aplecați deasupra hăului deveniseră un hotar. Maria-Domna se căsătorise. Cum de fuseseră cu puțință toate acestea, într-un timp așa de scurt, în pofida speranțelor și jurămintelor? *Acolo* turcii, aici soțul ei, spătarul Dragomir, le contestau trecutul, însă ea nu se feri, își lăsă mâinile în mâinile lui și-l atrase către ea, abia tremurând, ca și cum totul reentra în sfârșit într-o ordine stabilită de ei înșiși, încă din copilărie. Se revăzuseră în același loc, până în luna mai, când Bătrânul hotărî să trimită un ambasador în Apus pentru a cere ajutorul vechilor săi aliați. Radu-Negru făcu tot ce-i stătu în puțință pentru ca acest sol să fie Dragomir, care studiasse la Padova, călătorise mult și păstra încă prețioase relații la Veneția, la Roma și în Franța. Bănuia el, oare, ceva? De atunci se scursesese un an și nu primiseră vești de la el. Căzuse oare în mâinile necredincioșilor? Nu era exclus, căci întreg teritoriul pe care trebuia să-l străbată până la Adriatica fusese cucerit de Semi-lună. Ajunsese oare la Veneția, unde își pregătea întoarcerea în

fruntea întăririlor? Era greu de spus. Bătrânul și oamenii săi nu aveau altă speranță decât această întoarcere și nu trăiau decât din această speranță. Iar Bătrânul murise înainte ca să se poată ști ceva despre Dragomir și despre solia sa.

În timpul acestor luni de așteptare, Radu-Negru se întrebase dacă prefera moartea lui Dragomir întoarcerii sale. Moartea însemna posibilitatea de a o păstra pentru totdeauna pe Maria-Domna. Întoarcerea însemna salvarea alor săi și a Principatului, victoria asupra turcilor, o nouă viață liberă pentru toți, sfârșitul acestui asediu fără ieșire. Își amintea adeseori povestea lui David și a Bethsabeii, pe care o citise în Biblie, iar amintirea regelui psalmist, care îl trimisese pe soțul amantei sale la o moarte sigură, îi bântui visele vreme de îndelungi săptămâni.

Devenea tot mai evident că Dragomir nu atinsese ținta călătoriei sale, că fusese asasinat sau luat prizonier de turci și că un alt emisar trebuia să-și încerce norocul. O ieșire în masă era de acum înainte ceva de negândit, căci nu avea nici un scop. Țara se găsea în întregime ocupată și la fel și țările din jur, până la Adriatica, iar la nord, până dincolo de Carpați. Se spunea chiar că necredincioșii se îndreptau spre Viena. Venise poate clipa să se organizeze o nouă cruciadă și Bătrânul se gândea la acest lucru, cu câteva luni înainte de moartea sa. Dacă un nou sol ar fi putut să ajungă la Veneția, ar fi furnizat știri despre trupele libere care așteptau în pădure, dincolo de liniile turcești, și ar fi putut convinge pe doge, pe papa, pe împărat și pe rege să intervină împreună pentru a salva creștinătatea amenințată. Dacă Viena era asediată și dacă ea ceda, tot Occidentul era în primejdie, iar rezistența în pădure nu mai avea rost.

Pe cine ar alege el pentru a merge pe urmele solului care plecase și nu mai dăduse semn de viață?

Întoarse capul și o căută pe Maria-Domna printre capetele nobililor care o înconjurau. Ea nu îndrăzni să-i întoarcă privirea. Totul se sfârșise. Dragostea ei, care fusese și ea un păcat și o trădare, se ștergea în fața revelației ce reteza una câte una